

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MICHAL BOBEK
prezentate la 9 iunie 2016¹

Cauza C-212/15

**ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt
împotriva
Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Brașov (DGRFP)**

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunalul Mureș, Secția civilă (România)]

„Procedură de insolvență — Efecte prevăzute de dreptul statului de deschidere a procedurii în ceea ce privește o creanță fiscală care nu a fost înregistrată în procedura respectivă și care este supusă executării silite în alt stat membru”

I – Introducere

1. Prezenta cauză privește executarea silită a unei creanțe fiscale în România împotriva unei societăți care are sediul în Ungaria și a fost supusă procedurii de insolvență în acest din urmă stat. Această creanță fiscală nu a fost înregistrată în procedura de insolvență menționată, iar în prezent, potrivit dreptului maghiar, a intervenit decăderea din dreptul de a o urmări.

2. Se solicită Curții să stabilească dacă Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvență² se opune unei norme naționale care prevede decăderea din dreptul de a urmări o asemenea creanță neînregistrată sau suspendarea executării silite a acesteia. Curtea este invitată totodată să stabilească dacă natura fiscală a creanței menționate prezintă relevanță pentru aprecierea respectivă. Aceste chestiuni ridică problema accesorie dacă dreptul național aplicabil procedurii de insolvență deschise într-un stat membru trebuie să reglementeze și efectele pe care deschiderea procedurii amintite le are asupra unei executări silite care implică același debitor în alt stat membru.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii Europene

3. Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, „competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor. În cazul unei societăți sau persoane juridice, centrul intereselor principale este prezumat a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social”.

1 — Limba originală: engleza.

2 — Regulamentul Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO 2000, L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143).

4. Articolul 4 din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede norme referitoare la dreptul aplicabil. Ca regulă generală, articolul 4 alineatul (1) prevede că, „[î]n absența unei dispoziții contrare în [...] regulament, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este legea statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura. [Acest stat membru este] denumit în continuare «stat de deschidere»”.

5. În conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1346/2000, legea statului de deschidere, denumită *lex concursus* în considerentul (23) al regulamentului, „determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență”. Dispoziția menționată cuprinde o listă neexhaustivă a aspectelor reglementate de *lex concursus*, care include printre altele, la litera (f), „efectele procedurii de insolvență asupra acțiunilor individuale intentate de creditorii, cu excepția proceselor în curs de soluționare” și, la litera (k), „drepturile creditorilor după închiderea procedurii de insolvență”.

6. Articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede că „efectele procedurii de insolvență asupra unui proces în curs de soluționare al cărui obiect îl reprezintă un bun sau un drept de care debitorul este desistat sunt reglementate exclusiv de legea statului membru în care acel proces este în curs de soluționare”.

7. Potrivit articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, în principiu, „[u]n creditor care, după deschiderea procedurii [...], obține prin orice mijloace, în special pe cale executorie, satisfacerea totală sau parțială a creanței sale asupra bunurilor debitorului situate pe teritoriul unui alt stat membru trebuie să restituie lichidatorului ceea ce a obținut [...]”.

8. În sfârșit, articolul 39 din Regulamentul nr. 1346/2000 recunoaște dreptul „oric[ăru] creditor care își are reședința obișnuită, domiciliul sau sediul social într-un stat membru altul decât statul de deschidere, inclusiv al autorităților fiscale și al organismelor de asigurări sociale ale statelor membre, [de a înregistra], în scris, cererile de admitere a creanțelor în cadrul procedurii de insolvență”.

B – Dreptul național

9. Articolul 20 alineatul (3) din legea maghiară privind insolvența, Legea XLIX din 1991, prevede că un creditor care nu a respectat termenul pentru declararea creanței sale potrivit articolului 10 alineatul (2) din legea respectivă pierde posibilitatea de a participa la acordul încheiat între debitor și creditorii la sfârșitul procedurii de insolvență. Aceasta înseamnă în mod efectiv că, în principiu, un creditor care nu a înregistrat o creanță nu mai poate urmări creanța în cauză împotriva debitorului.

III – Situația de fapt, procedura națională și întrebările preliminare

10. ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt (denumită în continuare „reclamanta”) este o societate cu sediul social în Ungaria și cu un sediu permanent în România.

11. La 13 decembrie 2012, a fost deschisă o procedură de insolvență împotriva reclamantei în Ungaria.

12. La 7 ianuarie 2013, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (denumită în continuare „pârâta”) a primit o notificare privind începerea procedurii de insolvență în Ungaria și posibilitatea înregistrării creanțelor împotriva reclamantei în procedura respectivă.

13. În luna ianuarie 2013, pârâta a încercat să înregistreze două creanțe în procedura de insolvență (denumite în continuare „creanțele inițiale”). Ea nu a respectat însă termenul aplicabil și nu a plătit taxele de înregistrare necesare. Prin urmare, creanțele menționate nu au putut fi înregistrate și avute în vedere în procedura de insolvență, după cum a precizat lichidatorul la 2 mai 2013.

14. Între 5 și 25 iunie 2013, în timp ce procedura de insolvență era încă în curs, pârâta a desfășurat o inspecție fiscală la sediul permanent din România al reclamantei. La 25 iunie 2013, pârâta a emis o decizie de impunere privind obligațiile suplimentare cu titlu de TVA ale reclamantei (denumită în continuare „decizia de impunere ulterioară insolvenței”). Pârâta nu a înregistrat în procedura de insolvență nicio creanță referitoare la decizia de impunere ulterioară insolvenței. În schimb, pârâta a inițiat în România o procedură de executare silită având ca obiect decizia de impunere ulterioară insolvenței.

15. Decizia de impunere ulterioară insolvenței nu a fost contestată inițial de reclamantă. În consecință, la 7 august 2013, autoritățile române au emis un titlu executoriu împotriva reclamantei.

16. La 7 septembrie 2013, procedura de insolvență din Ungaria a fost închisă.

17. La 3 septembrie 2013, reclamanta a inițiat o procedură pentru a se opune titlului executoriu din România. Reclamanta consideră că nu este obligată să plătească suma solicitată în cuprinsul titlului respectiv și că executarea silită este nelegală. Aceasta arată că, atunci când a avut loc inspecția fiscală care a condus la emiterea deciziei de impunere ulterioare insolvenței, ea era deja supusă procedurii de insolvență în Ungaria. Prin urmare, pentru executarea silită a obligațiilor de plată ale reclamantei potrivit deciziei de impunere ulterioare insolvenței, pârâta ar fi trebuit să înregistreze cererea sa de executare silită în procedura de insolvență. Reclamanta afirmă că dreptul maghiar este cel care reglementează procedura de insolvență în conformitate cu Regulamentul nr. 1346/2000, iar, potrivit dreptului maghiar, titularii creanțelor neînregistrate în procedura insolvenței sunt decăzuți din dreptul de a urmări aceste creanțe. Prin urmare, în opinia reclamantei, pârâta este în prezent decăzută din dreptul la plată în temeiul deciziei de impunere ulterioare insolvenței.

18. În aceste împrejurări, Tribunalul Mureș, Secția civilă, a suspendat procedura și a adresat Curții de Justiție următoarele întrebări preliminare:

„(1) În interpretarea articolului 4 alineatul (1) și [alineatul] (2) literele (f) și (k) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență, să se precizeze dacă efectele procedurii de insolvență reglementate de legea statului de deschidere a procedurii insolvenței pot include decăderea unui creditor care nu a participat la procedura insolvenței din dreptul de a mai urmări creanța sa într-un alt stat membru sau suspendarea executării silite a unei astfel de creanțe în acest alt stat membru.

(2) Dacă prezintă relevanță împrejurarea că creanța urmărită silit în alt stat membru decât cel de deschidere este una fiscală.”

19. Guvernul maghiar, guvernul olandez și Comisia au depus observații scrise. Guvernul maghiar și Comisia au prezentat observații orale în ședința din 14 aprilie 2016.

IV – Preciere

20. A doua întrebare adresată de instanța de trimitere urmărește în esență stabilirea domeniului de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000. Prima întrebare privește efectele sale odată ce se confirmă că Regulamentul nr. 1346/2000 este într-adevăr aplicabil creanțelor fiscale.

21. Problema aplicabilității Regulamentului nr. 1346/2000 precedă în mod logic aprecierea asupra efectelor sale. Prin urmare, vom începe analiza noastră răspunzând mai întâi la a doua întrebare, și anume dacă natura fiscală a deciziei de impunere ulterioare insolvenței este în vreun fel relevantă pentru aplicabilitatea Regulamentului nr. 1346/2000 (A). În al doilea rând, vom analiza dacă Regulamentul nr. 1346/2000 permite ca o reglementare națională să prevadă decăderea din dreptul de a urmări creanțele neînregistrate în procedura de insolvență sau suspendarea executării silite a unor astfel de creanțe într-un alt stat membru (B).

A – A doua întrebare

22. Prin a doua întrebare preliminară, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă natura specifică a creanței întemeiate pe decizia de impunere ulterioară insolvenței este relevantă pentru aprecierea aplicabilității Regulamentului nr. 1346/2000.

23. Instanța de trimitere utilizează noțiunea „creanță fiscală” pentru a face referire la obligațiile fiscale care revin reclamantei potrivit dreptului român. Astfel, ar rezulta că, în acest context, „fiscală” înseamnă în esență „provenită din taxe”. Instanța de trimitere pare să presupună că o creanță fiscală trebuie să fie tratată în mod diferit întrucât pârâta este o autoritate fiscală.

24. Nu suntem de acord cu acest punct de vedere, împărtășind astfel poziția exprimată de guvernul maghiar, de guvernul olandez și de Comisie.

25. Textul Regulamentului nr. 1346/2000 prevede destul de clar că acesta este aplicabil atât creditorilor de drept privat, cât și celor de drept public fără distincție. Articolul 39 recunoaște dreptul „oric[ăru] creditor care își are reședința obișnuită, domiciliul sau sediul social într-un stat membru altul decât statul de deschidere, *inclusiv al autorităților fiscale și al organismelor de asigurări sociale ale statelor membre*, [de a înregistra], în scris, cererile de admitere a creanțelor în cadrul procedurii de insolvență”³. Același lucru este repetat în considerentul (21) al regulamentului⁴.

26. Mai mult, din punct de vedere factual, din decizia de trimitere rezultă că pârâta a încercat să acționeze (în cazul creanțelor inițiale) și putea să acționeze (în cazul deciziei de impunere ulterioare insolvenței) ca un creditor în sensul obișnuit al termenului din procedura de insolvență, și anume prin înregistrarea cererii de admitere a creanței proprii împotriva debitorului insolvent⁵.

27. Prin urmare, propunem ca răspunsul Curții la a doua întrebare preliminară să fie că natura fiscală a unei executări silite care se desfășoară în alt stat membru decât cel de deschidere a procedurii de insolvență nu are nicio incidență asupra aplicabilității Regulamentului nr. 1346/2000 în cazul acestei executări silite.

3 — Sublinierea noastră.

4 — „Orice creditor, care își are reședința obișnuită, domiciliul sau sediul social în Comunitate, trebuie să beneficieze de dreptul de a-și înregistra cererea de admitere a creanței privind bunurile debitorului în orice procedură de insolvență aflată în curs de desfășurare în Comunitate. Acest lucru ar trebuie să se aplice și *autorităților fiscale și instituțiilor de asigurări sociale*. [...]”. Sublinierea noastră. A se vedea prin analogie Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza Mulhaupt (C-195/15, EU:C:2016:369), în care s-a confirmat, la punctele 60-73, aplicabilitatea articolului 5 din Regulamentul nr. 1346/2000 la drepturi subiective publice (fiscale) *in rem* și s-a sugerat, în general, că niciun element din regulamentul menționat nu permite să se distingă între creanțele de drept public și cele de drept privat în acel context particular.

5 — Hotărârea din 17 noiembrie 2011, Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743, punctele 31-34). În fapt, în hotărârea respectivă, Curtea a identificat anumite situații cu caracter de excepție în care o autoritate publică nu intră sub incidența noțiunii de creditor în sensul Regulamentului nr. 1346/2000 (*a contrario*, în împrejurări obișnuite, intră sub incidența noțiunii respective). În Hotărârea Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743), Curtea a concluzionat că Ministerul Public belgian nu poate fi calificat drept un creditor abilitat să solicite deschiderea unei proceduri teritoriale de insolvență în temeiul articolului 3 alineatul (4) litera (b) din Regulamentul nr. 1346/2000, întrucât autoritatea respectivă nu a intervenit *in casu* nici în calitate de creditor și nici în numele și pe seama creditorilor.

28. Din motive de claritate, trebuie să subliniem că neutralitatea Regulamentului nr. 1346/2000 în ceea ce privește aplicabilitatea sa în cazul creanțelor creditorilor de drept public și de drept privat nu afectează drepturile potențial preferențiale de care beneficiază anumite categorii de creditori în procedura de insolvență potrivit reglementării naționale relevante. Aplicabilitatea Regulamentului nr. 1346/2000, pe de o parte, și drepturile materiale care decurg din diferite reglementări naționale, pe de altă parte, sunt două chestiuni separate. Prezenta cauză privește prima chestiune, iar nu cea din urmă.

B – Prima întrebare

29. Prin prima sa întrebare preliminară, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1346/2000 permite o reglementare națională care prevede decăderea din dreptul de a urmări creanțele care nu au fost înregistrate corespunzător în procedura de insolvență sau suspendarea executării silite a unor astfel de creanțe într-un alt stat membru. Vom analiza mai întâi problema decăderii și a suspendării (i). Ulterior, vom analiza aspectul dacă legislația maghiară, ca *lex concursus*, trebuie să reglementeze și efectele procedurii de insolvență asupra executării silite din România (ii).

i) Decăderea din dreptul de a urmări creanțele neînregistrate și suspendarea executării silite a acestor creanțe

30. Instanța de trimitere sugerează că, în prezenta cauză, legea maghiară, în calitate de *lex concursus*, nu ar trebui să prevadă decăderea din dreptul de a urmări o creanță care este invocată în alt stat membru. Se sugerează că acest fapt ar fi incompatibil cu posibilitatea deschiderii unei proceduri secundare⁶. De asemenea, s-ar permite astfel debitorului să se sustragă obligațiilor sale fiscale naționale.

31. Trebuie să se arate că domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000 este limitat în principal la normele de conflict de legi⁷. Acesta conține doar câteva norme materiale. Acele norme materiale pe care le conține nu privesc consecințele care trebuie atribuite neînregistrării unei creanțe în procedura de insolvență.

32. În acest cadru legislativ, revine statelor membre sarcina de a prevedea normele aplicabile care reglementează consecințele care trebuie atribuite neînregistrării unei creanțe în procedura de insolvență, sub rezerva dublei cerințe de echivalență și de efectivitate⁸. Ambele cerințe menționate vor fi analizate acum pe rând.

33. Cerința *echivalenței* presupune ca dispozițiile dreptului național referitoare la participarea creditorilor transfrontalieri la procedurile de insolvență deschise în Ungaria să nu fie mai puțin favorabile decât condițiile de participare aplicabile creditorilor interni.

6 — În conformitate cu considerentul (12), cu articolul 3 alineatul (2) și cu articolul 27 din Regulamentul nr. 1346/2000, o procedură secundară poate fi deschisă în statul membru în care debitorul are un sediu. Procedura secundară se desfășoară în paralel cu procedura principală de insolvență deschisă în statul membru în care se află centrul intereselor principale ale debitorului. Procedura secundară constituie astfel o excepție de la universalitatea efectelor generate de procedura principală de insolvență. Ca atare, procedurile secundare trebuie să fie proceduri de lichidare, iar efectele lor se limitează la bunurile situate pe teritoriul statului membru în care sunt deschise. A se vedea și Hotărârea din 11 iunie 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks și alții (C-649/13, EU:C:2015:384, punctele 36 și 48, precum și jurisprudența citată).

7 — Hotărârea din 11 iunie 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks și alții (C-649/13, EU:C:2015:384, punctul 49); Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza van Buggenhout și van de Mierop (C-251/12, EU:C:2013:295, punctul 15).

8 — În contextul Regulamentului nr. 1346/2000, a se vedea Hotărârea din 15 octombrie 2015, Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, punctul 28 și jurisprudența citată).

34. Potrivit articolului 20 alineatul (3) din Legea XLIX din 1991, decăderea din dreptul de a urmări o creanță neînregistrată este generată de neînregistrarea creanței în termenul corespunzător. Aspectul dacă cererea de înregistrare a creanței a fost prezentată de un creditor intern sau transfrontalier nu are nicio incidență în această privință.

35. Mai mult, decizia de trimitere nu conține niciun indiciu în sensul că creditorii cu sediul în alt stat membru decât Ungaria ar fi supuși unui tratament mai puțin favorabil în comparație cu creditorii interni în ceea ce privește înregistrarea creanțelor lor în procedura de insolvență deschisă în Ungaria sau atunci când participă la această procedură.

36. Este adevărat că, din punct de vedere practic, creditorii transfrontalieri pot fi nevoiți să depășească obstacole care țin de distanța geografică și de diferențele lingvistice și juridice dintre statul membru în care a fost deschisă procedura de insolvență și statul membru în care au sediul creditorii în cauză. Acest aspect este însă o trăsătură inerentă procedurilor transfrontaliere de insolvență, similară dificultăților pe care părțile le pot întâmpina în litigiile transfrontaliere.

37. Regulamentul nr. 1346/2000 abordează în mod efectiv astfel de preocupări, impunând notificarea și informarea creditorilor transfrontalieri în legătură cu începerea unei proceduri de insolvență în alt stat membru (de exemplu la articolul 40) și sporind astfel eficacitatea generală a procedurilor de insolvență.

38. În sfârșit, din situația de fapt care face obiectul prezentei cauze rezultă că pârâta a fost informată în mod corespunzător despre procedura de insolvență și despre termenul aplicabil pentru înregistrarea creanțelor. Acest lucru este demonstrat de încercarea pârâtei de a înregistra creanțele inițiale.

39. Potrivit cerinței *efectivității*, statele membre nu pot să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii.

40. Dacă cerința efectivității trebuie să fie analizată independent de cerința echivalenței și trebuie să fie aplicată cu respectarea autonomiei procedurale implicite a statelor membre, ea ar trebui să fie limitată în mod corespunzător la două situații: prima, imposibilitatea efectivă, iar cea de a doua, un grad de ineficiență în ceea ce privește executarea drepturilor întemeiate pe legislația Uniunii de natură să constituie o încălcare a dreptului la o cale de atac eficientă prevăzut la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. În cazul celei de a doua situații, pragul este relativ ridicat.

41. Curtea a afirmat deja că existența unui termen pentru înregistrarea unei creanțe în procedura de insolvență nu este *per se* incompatibilă cu principiul efectivității. Stabilirea unor termene rezonabile respectă principiul efectivității și constituie totodată o aplicare practică a principiului securității juridice⁹.

42. După cum am observat deja, pârâta a fost notificată în legătură cu deschiderea procedurii de insolvență în Ungaria. În plus, ea a fost informată despre termenele în care trebuiau să fie înregistrate eventualele creanțe precum cea care a rezultat din decizia de impunere ulterioară insolvenței.

43. Din nou, informațiile furnizate în decizia de trimitere nu cuprind niciun element care să indice că pârâta a întâmpinat anumite obstacole care să fi făcut fie practic imposibilă, fie excesiv de dificilă (în sensul precizat mai sus) înregistrarea creanței sale rezultate din decizia de impunere ulterioară insolvenței și participarea la procedura de insolvență deschisă în Ungaria.

9 — A se vedea prin analogie Hotărârea din 18 septembrie 2003, Pflücke (C-125/01, EU:C:2003:477, punctele 35 și 36 și jurisprudența citată).

44. Având în vedere cele de mai sus, prima noastră concluzie intermediară este că Regulamentul nr. 1346/2000 nu se opune unei dispoziții din dreptul național, cum este articolul 20 alineatul (3) din Legea XLIX din 1991, care prevede decăderea din dreptul de a urmări creanțele care nu au fost înregistrate în mod corespunzător în procedura de insolvență.

45. În plus, prima întrebare preliminară nu face referire doar la *decăderea* din dreptul de a urmări creanțele neînregistrate, ci și la *suspendarea* executării silite a unor asemenea creanțe neînregistrate în alt stat membru. Cu toate acestea, legislația maghiară menționată în decizia de trimitere prevede doar decăderea din dreptul de a urmări creanțele neînregistrate. Instanța de trimitere nu a furnizat nicio informație referitoare la dispoziții specifice din dreptul maghiar care să implice suspendarea executării silite a creanțelor care nu au fost înregistrate în procedura de insolvență.

46. În pofida acestui aspect, în spiritul cooperării care guvernează procedura deciziei preliminare și pentru a furniza instanței naționale un răspuns complet și util, adăugăm observațiile care urmează. Am sugerat deja că, în opinia noastră, Regulamentul nr. 1346/2000 nu se opune unei norme a *lex concursus* care produce efecte juridice materiale destul de importante: stingerea creanțelor neînregistrate. Dacă un efect atât de semnificativ este permis, atunci *a fortiori* același regulament ar trebui să permită și existența unei norme a *lex concursus* care se limitează la a suspenda procedura aferentă de executare silită și care este susceptibilă să aibă un efect mai puțin semnificativ asupra drepturilor părților decât decăderea propriu-zisă.

47. Prin urmare, a doua noastră concluzie intermediară este că Regulamentul nr. 1346/2000 nu se opune unei dispoziții a *lex concursus* care prevede suspendarea executării silite a creanțelor neînregistrate în procedura de insolvență în cazul în care statul membru în care va avea loc executarea silită este diferit de statul membru în care a fost deschisă procedura insolvenței.

ii) Legea care reglementează efectele procedurii de insolvență asupra unei executări silite dintr-un alt stat membru

48. Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă interpretarea articolului 4 alineatul (1), a articolului 4 alineatul (2) litera (f) și a articolului 4 alineatul (2) litera (k) din Regulamentul nr. 1346/2000 înseamnă că legea maghiară, în calitate de *lex concursus*, ar trebui să reglementeze și efectele procedurii de insolvență deschise în Ungaria asupra executării silite aflate pe rolul său sau că astfel de efecte trebuie să fie reglementate de dreptul român.

49. Pentru clarificarea acestui aspect, vom analiza elementele care determină dreptul aplicabil în prezenta cauză.

50. În primul rând, nu se contestă faptul că procedura de insolvență din Ungaria este procedura principală de insolvență în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000. După cum se precizează la articolul 16 alineatul (1) și se confirmă în considerentul (22) al regulamentului menționat, efectele acestei proceduri trebuie să fie recunoscute, în principiu, în toate celelalte state membre¹⁰.

51. În al doilea rând, se poate deduce din decizia de trimitere că în România nu a fost deschisă nicio procedură secundară.

10 — Sub rezerva excepțiilor limitate prevăzute la articolul 25 alineatul (3) și la articolul 26 din Regulamentul nr. 1346/2000.

52. Prin urmare, potrivit articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, legea maghiară este *lex concursus*. Din dispoziția respectivă, precum și din considerentul (22) al aceluiași regulament rezultă că dreptul maghiar reglementează astfel condițiile privind deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență, inclusiv, potrivit articolului 4 alineatul (2) litera (k), drepturile creditorilor după închiderea procedurii de insolvență. Aceasta este o expresie a principiului efectelor universale ale procedurii principale de insolvență¹¹.

53. Există însă câteva excepții de la principiul menționat. Cu privire la excepțiile respective, instanța de trimitere face referire la articolul 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000, care prevede că legea statului de deschidere determină „efectele procedurii de insolvență asupra acțiunilor individuale intentate de creditori, cu excepția proceselor în curs de soluționare”.

54. Articolul 4 alineatul (2) litera (f) trebuie să fie interpretat în coroborare cu articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000, potrivit căruia „efectele procedurii de insolvență asupra unui proces în curs de soluționare al cărui obiect îl reprezintă un bun sau un drept de care debitorul este desistat sunt reglementate exclusiv de legea statului membru în care acel proces este în curs de soluționare”.

55. Astfel, după cum sugerează instanța de trimitere, dacă executarea silită aflată în curs în România constituie un „proces în curs de soluționare” în sensul dispozițiilor menționate, dreptul român ar fi aplicabil în prezenta cauză, iar nu dreptul maghiar. Dreptul român ar reglementa astfel efectele procedurii de insolvență din Ungaria asupra executării silite respective.

56. Articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000 poate fi aplicat doar dacă sunt îndeplinite două condiții cumulative: în primul rând, trebuie să existe un „proces”. În al doilea rând, procesul trebuie să fie „în curs de soluționare” la momentul deschiderii procedurii de insolvență.

57. Din situația de fapt din prezenta cauză rezultă că executarea silită din România *nu* era în mod clar în curs de soluționare atunci când a început procedura de insolvență în Ungaria: executarea silită din România a început la 7 august 2013, pe baza deciziei de impunere ulterioare insolvenței, emisă la 25 iunie 2013. Decizia de impunere menționată a fost emisă în urma unei inspecții fiscale efectuate între 5 și 25 iunie 2013. Procedura de insolvență din Ungaria a fost deschisă în decembrie 2012, deci cu câteva luni înainte să aibă loc oricare dintre evenimentele menționate.

58. Acest unic element ne permite să concluzionăm că executarea silită din prezenta cauză nu intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 15 și la articolul 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000.

59. Cu toate acestea, din motive de exhaustivitate și ținând cont de caracterul relativ important al chestiunii, vom face câteva observații finale cu privire la prima condiție, și anume noțiunea „proces” utilizată la articolul 4 alineatul (2) litera (f) și la articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000. În special, noțiunea „proces” trebuie să fie înțeleasă în sensul că acoperă doar „procedurile pe fond” și/sau „procedurile de executare silită”¹²?

60. Importanța acestei chestiuni de interpretare este clară: dacă se concluzionează că noțiunea „proces” acoperă doar procedurile pe fond, procedurile de executare silită nu pot intra niciodată sub incidența excepției prevăzute la articolul 15 [și la articolul 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000].

11 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie, MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, punctele 22-25), și Hotărârea din 22 noiembrie 2012, Bank Handlowy și Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739, punctul 40 și jurisprudența citată).

12 — Prin noțiunea „pe fond” înțelegem procedurile declarative al căror obiect este stabilirea drepturilor și a obligațiilor părților în cauză. Aceste tipuri de proceduri sunt denumite proceduri „pe fond”, fiind utilizată astfel aceeași terminologie ca în Hotărârea Curții din 24 octombrie 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, punctul 54). Procedurile pe fond sunt distincte de procedurile de executare silită – cele din urmă având loc ulterior și constând în simpla executare a unui titlu deja stabilit.

61. În ceea ce privește textul, articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu este cel mai bun exemplu de claritate. Astfel, formularea articolului 15 este largă și, în aparență, acoperă toate procedurile judecătorești. Termenul „proces” poate fi înțeles ca fiind generic¹³, referindu-se la orice tip de procedură judiciară, cuprinzând astfel atât procedurile pe fond, cât și procedurile de executare silită.

62. Cu toate acestea, considerăm că există mai multe motive pentru care analiza domeniului de aplicare al articolului 15 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu trebuie să se limiteze la textul său ambiguu. Propunem interpretarea noțiunii „proces” prevăzute la articolul 15 în sensul că se referă doar la procedurile pe fond, fără să acopere procedurile de executare silită.

63. În primul rând, există argumentul sistemic. Articolul 15 nu este o dispoziție complet autonomă. Din punct de vedere sistematic, acesta este legat de articolul 4 alineatul (2) litera (f). Prin urmare, noțiunea „proces” trebuie să fie interpretată din perspectiva relației care există între aceste două dispoziții.

64. Articolul 4 alineatul (2) litera (f) face distincție între „acțiunile individuale intentate de creditorii”, pe de o parte, și „procesele în curs de soluționare”, pe de altă parte¹⁴. Distincția menționată trebuie să fie relevantă și pentru interpretarea articolului 15: dacă noțiunea „proces” prevăzută la articolul 4 alineatul (2) litera (f) exclude „procedurile individuale de executare silită”, acest lucru trebuie să fie valabil și în cazul interpretării aceleiași noțiuni „proces” prevăzute la articolul 15.

65. În al doilea rând, din cuprinsul articolului 4 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1346/2000 rezultă că, de regulă, doar o singură lege aplicabilă (și anume *lex concursus*) reglementează procedura de insolvență. Aceasta include, potrivit primei părți a articolului 4 alineatul (2) litera (f), „acțiunile individuale intentate de creditorii”.

66. Din textul articolului 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000 („cu excepția proceselor în curs de soluționare”) reiese cu claritate că articolul 15 constituie o excepție de la norma prevăzută în prima parte a articolului 4 alineatul (2) litera (f). Prin urmare, fiind o excepție, articolul 15 trebuie să fie interpretat în sens restrâns și strict¹⁵.

67. În al treilea rând, Regulamentul nr. 1346/2000 urmărește adunarea tuturor bunurilor debitorului într-un singur patrimoniu supus insolvenței, păstrând astfel sistemul soluționării colective a procedurii de insolvență și egalitatea de tratament a tuturor creditorilor, care stă la baza oricărei proceduri de insolvență. Sub rezerva excepțiilor exprese prevăzute în Regulamentul nr. 1346/2000, scopul menționat este incompatibil cu încercările individuale ale creditorilor de a obține satisfacerea creanțelor lor pe căi procedurale desfășurate în afara procedurii de insolvență.

68. Scopul menținerii unității patrimoniului supus insolvenței până la sfârșitul procedurii de insolvență este reflectat și la articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000. Dispoziția respectivă impune creditorului care obține satisfacerea creanței sale asupra bunurilor debitorului situate pe teritoriul unui alt stat membru decât cel de deschidere să restituie ceea ce a obținut lichidatorului.

13 — Ceea ce este confirmat și de alte versiuni lingvistice ale prevederii, care sunt la fel de generice: de exemplu „instance en cours” în limba franceză, „anhängiger Rechtsstreit” în limba germană sau „probíhající soudní řízení” în limba cehă.

14 — Versiunile lingvistice în limbile franceză, germană și, respectiv, cehă ale dispoziției respective prevăd după cum urmează: „les effets de la procédure d’insolvabilité sur les poursuites individuelles, à l’exception des instances en cours”; „wie sich die Eröffnung eines Insolvenzverfahrens auf Rechtsverfolgungsmaßnahmen einzelner Gläubiger auswirkt; ausgenommen sind die Wirkungen auf anhängige Rechtsstreitigkeiten”; „účinky úpadkového řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení”.

15 — A se vedea prin analogie Hotărârea din 24 octombrie 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, punctul 52).

69. O *executare silită* constă în realizarea drepturilor unuia sau ale mai multor creditori și, astfel, poate aduce atingere caracterului universal și soluționării colective a procedurii de insolvență. O *acțiune pe fond* nu implică un asemenea risc. Ea conduce doar la stabilirea drepturilor și a obligațiilor legate de bunurile debitorului fără să implice realizarea lor¹⁶.

70. În al patrulea rând, argumentul potrivit căruia noțiunea „proces” prevăzută la articolul 15 trebuie să fie înțeleasă în sensul că vizează doar procedurile pe fond, iar nu și procedurile de executare silită, este susținut de intenția legiuitorului evidențiată la punctul 142 din Raportul Virgos-Schmit referitor la Convenția privind procedurile de insolvență (denumită în continuare „convenția”)¹⁷. În documentul menționat (care este considerat un ghid neoficial de interpretare a Regulamentului nr. 1346/2000) se afirmă că articolul 4 alineatul (2) litera (f) din convenție (care corespunde aceleiași dispoziții din Regulamentul nr. 1346/2000) face distincție între efectele procedurii de insolvență asupra *executării silite* individuale și cele asupra proceselor în curs de soluționare. Acesta precizează că efectele procedurii de insolvență asupra *executării silite* individuale sunt reglementate de *lex concursus*, astfel încât procedura principală de insolvență împiedică inițierea de către creditori a oricărei executări silite individuale împotriva bunurilor debitorului. Invers, efectele procedurii de insolvență asupra altor acțiuni în justiție privind patrimoniul debitorului sunt reglementate de legea statului în care acțiunile în cauză sunt în curs de soluționare.

71. În al cincilea rând, aceeași intenție legislativă pare să fie confirmată de articolul 18 din Regulamentul (UE) 2015/848¹⁸, care constituie reformarea Regulamentului nr. 1346/2000. Dispoziția respectivă reproduce în esență articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000. Noua formulare a articolului 15 (în prezent articolul 18) a extins aplicabilitatea sa și la procedura de arbitraj¹⁹.

72. În opinia noastră, care este similară celei prezentate de guvernul maghiar în cadrul ședinței, această modificare poate fi înțeleasă în sensul că reiterează intenția legiuitorului de a limita sfera noțiunii „proces în curs de soluționare” la procedurile pe fond.

73. În sfârșit, în susținerea acestei interpretări a articolului 15 se pot realiza analogii mai largi cu alte reglementări ale Uniunii în domeniul insolvenței. În Hotărârea LBI, Curtea a interpretat noțiunea „proces pe rol” prevăzută la articolul 10 alineatul (2) litera (e) din Directiva 2001/24/CE²⁰ în sensul că vizează numai procedurile pe fond, iar nu și procedurile de executare silită. Curtea a statuat că, dacă s-ar considera că acestea din urmă sunt vizate de noțiunea „proces pe rol”, s-ar putea repune în discuție efectul util al principiului universalității instituit de Directiva 2001/24 întrucât o măsură de executare silită ar diminua disponibilitatea bunurilor instituțiilor de credit în cauză²¹.

16 — A se vedea de exemplu Virgós, M., și Garcimartín, F., *The European Insolvency Regulation: Law and Practice*, Kluwer Law International, Haga, 2004, p. 140, punctele 253 și 254. În mod similar, Pannen, K. (ed.), *European Insolvency Regulation*, De Gruyter Recht, Berlin, 2007, p. 299.

17 — Virgos-Schmit, „Report on the Convention on Insolvency Proceedings”, disponibil în Moss, G., Fletcher, I.-F., și Isaacs, S., *The EC Regulation on Insolvency proceedings. A Commentary and Annotated Guide*, ediția a doua, Oxford University Press, 2009, p. 381 și următoarele.

18 — Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență (JO 2015, L 141, p. 19).

19 — Articolul 18 din Regulamentul 2015/848 prevede după cum urmează: „Efectele procedurii de insolvență asupra unei acțiuni în justiție în desfășurare sau asupra unei proceduri de arbitraj în desfășurare având ca obiect un activ sau un drept care face parte din masa bunurilor care face obiectul insolvenței unui debitor se reglementează exclusiv prin legislația statului membru în care se desfășoară procesul sau în care instanța de arbitraj își are sediul”. Sublinierea noastră.

20 — Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit (JO 2001, L 125, p. 15, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 34).

21 — Hotărârea din 24 octombrie 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, punctele 54-55).

74. Același lucru este valabil pentru interpretarea articolului 15 din Regulamentul nr. 1346/2000. Articolul 10 alineatul (2) litera (e) din Directiva 2001/24²² este similar cu articolul 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000, în timp ce articolul 32 din Directiva 2001/24²³ este similar cu articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000.

75. Trebuie totuși observat că interpretarea Curții din Hotărârea LBI s-a întemeiat pe considerentul (30) al Directivei 2001/24, care face referire în mod expres la „procesul pe rol” ca fiind distinct de „cererile individuale de executare silită”²⁴.

76. În opinia noastră, deși nu se face nicio asemenea distincție expresă în Regulamentul nr. 1346/2000, lipsa unui considerent similar nu ar trebui să conducă la o interpretare diferită. Atât Regulamentul nr. 1346/2000, cât și Directiva 2001/24 utilizează termenul „proces în curs de soluționare”, respectiv „proces pe rol”, în situații comparabile de insolvență, pe de o parte, și de reorganizare și lichidare a instituțiilor de credit, pe de altă parte.

77. Având în vedere argumentele de mai sus, considerăm că noțiunea „proces” prevăzută la articolul 15 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie înțeleasă în sensul că se referă doar la procedurile pe fond, iar nu și la procedurile de executare silită.

78. Pentru cauza de față, aceasta înseamnă că legea maghiară ca *lex concursus* ar trebui să reglementeze efectele deschiderii procedurii de insolvență asupra executării silite aflate pe rolul instanței de trimitere.

79. Ca post-scriptum, adăugăm că, dacă *lex concursus* aplicabilă în prezenta cauză conduce efectiv la suspendarea executării silite aflate pe rolul instanței de trimitere, aspect care trebuie să fie verificat de instanța menționată, o asemenea consecință nu este surprinzătoare, dat fiind că legile aplicabile ale multor state membre prevăd anumite forme de suspendare a procedurilor de executare silită asupra bunurilor debitorului după inițierea procedurii de insolvență²⁵.

80. Având în vedere cele de mai sus, propunem Curții să răspundă la prima întrebare preliminară că Regulamentul nr. 1346/2000 nu se opune unei dispoziții a *lex concursus* care prevede decăderea din dreptul de a urmări creanța care nu a fost înregistrată de un creditor în procedura de insolvență deschisă într-un stat membru sau suspendarea executării silite a creanței respective în alt stat membru.

22 — Articolul 10 alineatul (2) litera (e) prevede că „[legea statului membru de origine trebuie să determine în special] efectele procedurii de lichidare asupra procedurilor individuale ale creditorilor, cu excepția proceselor pe rol, după cum se prevede la articolul 32”.

23 — Articolul 32 prevede că „efectele măsurilor de reorganizare sau ale procedurilor de lichidare asupra unei cauze aflate pe rol cu privire la un bun sau un drept de care instituția de credit a fost lipsită sunt reglementate doar de legislația statului membru în care cauza se află pe rol”.

24 — „Efectele măsurilor de reorganizare sau ale procedurilor de lichidare privind un proces pe rol sunt reglementate de legea statului membru în care acest proces este pe rol, prin exceptare de la aplicarea *lex concursus*. Efectele acestor măsuri și ale procedurilor privind cererile individuale de executare silită care rezultă din aceste procese sunt reglementate de legislația statului membru de origine, în conformitate cu norma generală stabilită de prezenta directivă”. Sublinierea noastră.

25 — A se vedea de exemplu articolul 89 alineatul (1) din Insolvenzordnung (Germania); articolul 55 alineatul 2 din Ley Concursal 22/2003 (Spania); articolele L. 622-21, II, L.631-14 și L.641-3 din Code de commerce (Franța); articolul 9 alineatul (1), articolul 11 alineatul (2) litera (c), articolul 38 alineatul (1) din A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Ungaria); articolele 51, 168, 182bis și 201 din Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 267, „Disciplina del fallimento, del concordato preventivo, dell'amministrazione controllata e della liquidazione coatta amministrativa” (GU nr. 81 din 6 aprilie 1942) (Italia). Această normă generală care prevede o interdicție de continuare a executării silite poate face obiectul unor excepții în funcție de tipul procedurii de insolvență, de etapa executării silite și de natura creanței creditorului. După cum am observat la punctul 28 din prezentele concluzii, acesta este un aspect asupra căruia trebuie să se pronunțe fiecare sistem național.

V – Concluzie

81. Având în vedere considerațiile precedente, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Tribunalul Mureș, Secția civilă, după cum urmează:

- „1) Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență nu se opune unei dispoziții a *lex concursus* care prevede decăderea din dreptul de a urmări creanța care nu a fost înregistrată de un creditor în procedura de insolvență deschisă într-un stat membru sau suspendarea executării silite a creanței respective în alt stat membru.
- 2) Natura fiscală a unei executări silite care are loc în alt stat membru decât cel de deschidere a procedurii de insolvență nu are nicio incidență asupra aplicabilității Regulamentului nr. 1346/2000.”